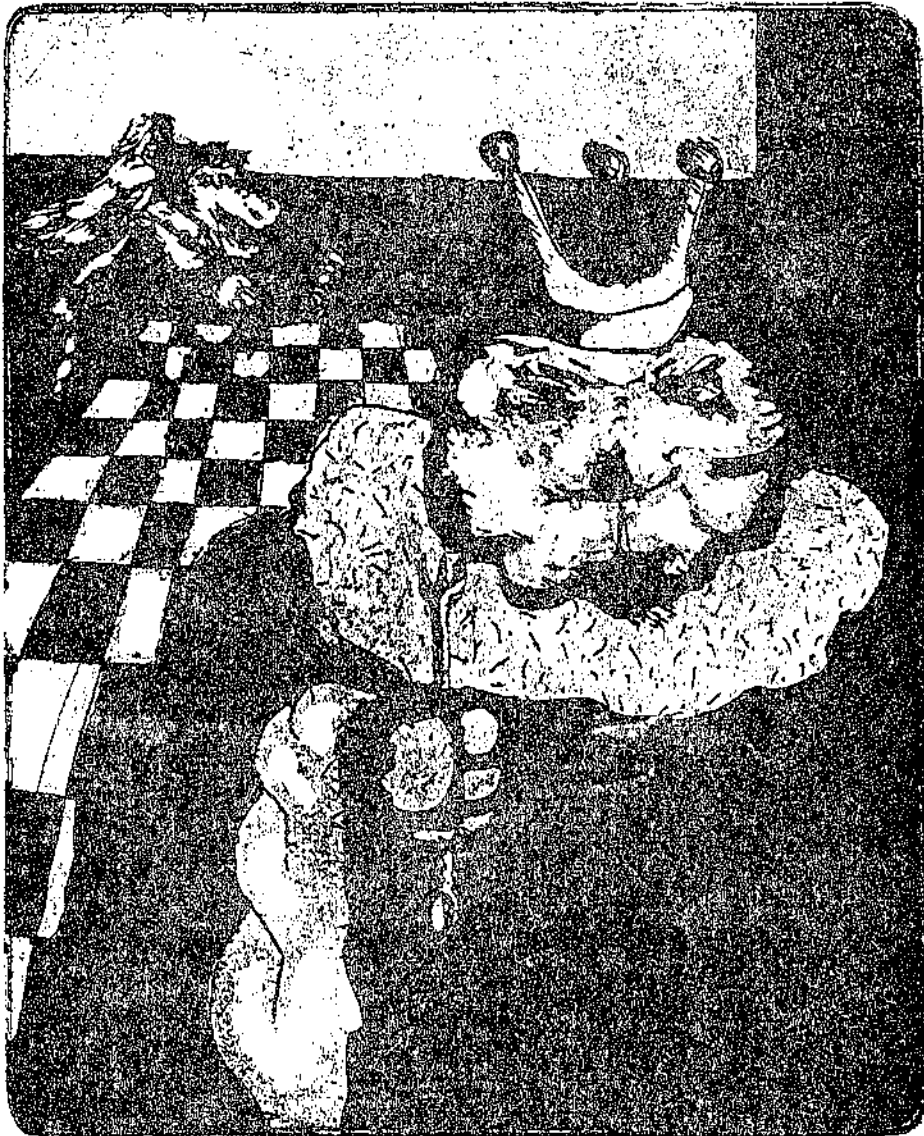

321

CAISSANIEUWS

MEI - JUNI 1991

INHOUDSOPGAVE

redactioneel	3 -Jaap van Oosten
Bestuursmededelingen	4 -Jeroen Hoogenboom/ Piet Jonkman
HET EERSTE	5 Jeroen Hoogenboom
Afscheid via Purmerend Overwhere	7 -Guido Royakkers
HET VIERDE	8 -Sjoerd de Vos
Curiositeit uit Bussum	9 -Jeroen Hoogenboom
Brief uit Italië	10 -Jaap van Oosten
Troubleshooting	11 - Aldo v/d Woestijne
ANALYSEUREN	12 - Aldo v/d Woestijne redactie/R. Schaper Rob van Gompel
Aardig zijn!	15 - Jaap van Oosten
Prof. van Hulst doceert	16 -J. van Hulst
Aankondiging toernooi in Gent (1e deel)	17 -redactie
Gesprek met Andor Lilienthal	18 -Vrij Nederland/ Max Pam
Aankondiging toernooi in Gent (2e deel)	21 -redactie

Omslag: een ets van Pjotr van Moock ('Le roi', 1973)

COLOFON

Caissanieuws is het clubblad van de schaakvereniging Caïssa, anno 1 mei 1951.

Caissanieuws verschijnt zes maal per jaar.

clublokaal

Oranjehuis
Van Ostadestraat 153
Amsterdam, oud-zuid
tel. 662 39 17

clubavond: dinsdag

Voorzitter

Robbert van het Kaar
Van Reigersbergenstraat 706
1052 WK Amsterdam (682 25 86)

Wedstrijdleader interne

Frans Oranje
Oudezijds Voorburgwal 109c
1012 EN Amsterdam
tel. 627 70 17

Wedstrijdleader externe

Jeroen Hoogenboom
Rustenburgerstraat 153-2
1073 EX Amsterdam
tel. 664 13 57

Secretaris/penningmeester

Piet Jonkman
Rozengracht 168a
1016 NK Amsterdam
tel. 627 87 43
postgiro: 460 28 82
tnv S.V. Caïssa
Amsterdam

redactie

Jeroen Hoogenboom (hoofdred.)
Jaap van Oosten (eindred.)

redactieadres

Rustenburgerstraat 153-2
1073 EX Amsterdam
tel. 664 13 57

Vaste medewerkers

J. van Hulst
R. van Gompel
A. van de Woestijne

REDACTIONEEL

28-6-1991

Weer te laat? We weten het. Het wordt zo langzamerhand eens tijd voor een krachtige figuur!

Maar het is dan ook een bijzonder nummer, dat nu voor u ligt, lezers; het aftreden van de redactie wordt geëist. Valt het te verwonderen, dat de diepe neerslachtigheid die dit ten bu-rele veroorzaakte, zijn uitwerking op de ver-schijning van de krant niet miste?

De miskennis ook, van zo veel opgeofferde tijd, moeite,...en nooit eens een vriendelijk woord, een schouderklopje...

Ik zag de hoofdredacteur zitten, achter de type-machine, stuurs de rug naar mij toegekeerd. En dan, als hij zich onbespied waande, de schok in zijn schouders...en ik dacht eraan, hoe leeg het hier binnenkort wellicht zou zijn...Genoeg gesnotterd.

Wat treft u aan? Een paar verlate teamverslagen. Caïssa 1 is tenslotte net niet gepromoveerd. Misschien moeten we dit niet als al te grote ramp opvatten: gezien de te verwachten mutaties in het team, en uit oogpunt van "aansluiting" van de lagere teams. "J.H." levert een verslag van de fatale wedstrijd tegen Purmerend. Sjoerd de Vos verslaat de laatste ontmoeting van het Vierde.

Aldo van de Woestijne rondt (voorlopig?) zijn probleemrubriek "Troubleshooting" af met de laatste antwoorden. Professor Van Hulst geeft college over de politici in het schaakspel. Van Oosten schrijft een brief uit Italië.

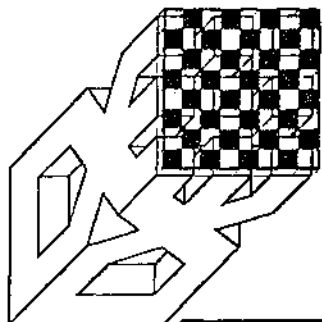
En dan de rubriek ANALYSEUREN; wat zal ik ervan zeggen? Lezen, die rubriek!

Laat ik ook wijzen op de aankondiging, in dit nummer, van het jaarlijkse schaaktoernooi in Gent.

We besluiten met een artikel over Aljechin, uit een oude Vrij Nederland.

Eind augustus verschijnt van deze redactie in ieder geval nog een vergadernummer, vòòr de Le-denvergadering. Houdt intussen uw kruut droog; de redactie wenst u een mooie zomer.

Jaap van Oosten

We kunnen weer een kampioen melden: de snelschaakkampioen en dat is Rik Lith. Van harte, natuurlijk.

Hij koos als prijs (alle prijzen bij ons snelschaakkampioenschap zijn in natura) een haardroger, een föhn ook wel genoemd, die tegelijkertijd een strijkijzer is. Een dekselse uitvinding, natuurlijk. De prijzen worden meestal gekocht door Stefan Steemers en ikzelf, de kwaliteit ervan is jaarlijks zo'n beetje hetzelfde. Sommige boektitels zouden misschien, in sommige gevallen, aan een bescheiden verbetering toe kunnen zijn, Stefan en ik zijn daar telkens weer in de slag. Deze slag ga ik proberen te winnen.

De föhn die ook een strijkijzer is, tja, daar krijgen we uiteraard geen problemen over.

Dan valt er wellicht nog mee te delen dat er een (kleine) massakamp Caissa-Memo heeft plaatsgevonden in schaakcafé The Gambit, dat laatsf 10 jaar meende te bestaan en daar een klein feestje voor organiseerde.

Caissa verloor met 12½-9½. Jammer, maar anders is het niet.

Dan rest ons niets anders meer dan u maar weer eens een zeer plezierige vakantie toe te wensen, onszelf ook natuurlijk, en last but not least Betty en Wim Bos. Houdt u rekening met de aanstaande zomerstop, zie de agenda hieronder.

VAN DE SECRETARIS

Piet Jonkman

Hartelijk welkom worden geheten:

de senioren: H. Dellelijn en J. Spreeuw.

de junioren: Stefan Delgado.

Bedankt heeft er niemand.

Afgevoerd zijn: P. Bosschieter, R.J. de Bruin en P. Huis in 't Veld.

VAN DE PENNINGMEESTER

Piet Jonkman

Nu het seizoen ten einde is wordt iedereen nu met klem verzocht direct een eventuele achterstand in contributiebetalingen te voldoen.

Wie niet reageert op aanmaningen loopt in principe de kans van de ledenlijst afgevoerd te worden.

AGENDA		
2 juli	dinsdag	6e ronde zomercompetitie
ZOMERSTOP		
6 augustus	dinsdag	7e ronde zomercompetitie
13 augustus	dinsdag	8e ronde
20 augustus	dinsdag	9e ronde
27 augustus	dinsdag	10e en laatste ronde zomercomp.
3 september	dinsdag	LEDENVERGADERING
10 september	dinsdag	1e ronde wintercompetitie

HET EERSTE

"En ieder betaalde zijn eigen rekening".

J. Hoogenboom

Het is zoals het zo vaak is, je wordt wakker en je weet: er is iets. Ja, maar wat? Zo lang mogelijk houd je die vraag tegen, want wat het ook is, erg deugen zal het vast wel niet, dat leert de ervaring. Maar de werkelijkheid ontloopt je niet, hij komt gewoon binnen, zonder kloppen.

En wat is het vandaag weer? Welnu, onze eventuele promotiewedstrijd tegen Purmerend. Winnen we, dan zitten we in de eerste klasse, bij gelijk spel misschien ook.

Oei, oei, wat een spanning. Lukt het wel? Verdienen we het wel? Ik trek mijn beste pak aan, vandaag ben ik niet zomaar de wedstrijdleader externe, maar meer de Minister van Buitenlandse Zaken.

De charmante Mirjam Klijnkraker rijdt een deel van ons team en enkele supporters, te weten Elwin Osterwald en mijzelf, en eigenlijk zichzelf ook, naar Purmerend.

Joost van Steenis pikken we op in de Van Woustraat. Mijn pak en ik stappen uit om de deur voor hem te openen. Hij schrikt nogal van mijn verschijning, hij haat namelijk mensen in mooie pakken, en lijkt letterlijk achterover te vallen en kan dat nog slechts met zwaaiende armbewegingen verhinderen. "Geen zorgen, Van Steenis", zeg ik, "kleren maken de man niet, dat is bekend".

We rijden naar de achterzijde van het Centraal Station.

Daar staat een groot gedeelte van het Caïssateam ons op te wachten, behalve Daan Smit, die gaat vandaag op de fiets. Als alleen dat almaar goed gaat! Ik spreek onze jongens toe: "Zoals u al ziet, ben ik vandaag niet gekleed op een nederlaag. Dus zet hem op, alstublieft". Niet echt een wereldtoespraak, dat geef ik toe, maar ik ben dan ook geen echte minister van Buitenlandse Zaken.

We gaan er vandoor.

We moeten zijn in Wijkcentrum 't Nood. En wel in de zaal "Creatief". Als ook dat maar goed gaat.

We zitten een beetje krap in de Subaru van Mirjam. Er zitten er drie achterin. Dat zijn Han de l' Ecluse, Elwin Osterwald in het midden, en Joost van Steenis. Han doet zijn deur op slot. Hij vindt het zó al erg genoeg, hij wil niet ook nog eens uit dit autootje tuimelen, onderweg, deelt hij mede. Joost zegt: "Valt Han eruit, dan valt Elwin in".

Ach, u hoort het, de stemming zit er goed in, er breekt ook nog een zonnetje door. We vinden wijkcentrum 't Nood opvallend snel en parkeren ons autootje. We lopen binnen. Boven de bar hangt een bordje, daar staat: "bij diefstal bel len wij, na de ambulance, ook direkt de politie". In Purmerend wonen echte grappenmakers. We drinken koffie. Elwin blijkt zijn hamertje vergeten te zijn, waarmee hij Rik Lith op zijn vingers wilde meppen, wanneer deze naar de klok zou reiken. Geluk voor Rik maar overeengekomen is, dat Rik deze dag van de hem toegestane bedenktijd gebruik zou maken. Daar was het hamertje voor bedoeld.

We beginnen. Mijn pak en ik bekijken de materiaalkast van Purmerend. Een noviteit: ze hebben doosjes voor hun klokken. Ik informeer eens bij de wedstrijdleader. Hij legt uit: het lokaal van Purmerend was in de brand gevlogen. Behalve rookschade viel één en ander wel mee. Om in de toekomst schade aan hun klokken te vermijden, heeft een timmerman doosjes voor de klokken gemaakt.

Bij aanvang van de wedstrijd biedt de wedstrijdleader alle spelers een kopje koffie aan, en, zo zegt hij, dat geldt ook voor de supporters. Mirjam Klijnkraker, voorheen Koopmans, roept meteen dat zij wel een kopje koffie blijft. De wedstrijdleader deelt mee dat dit aanbod eerst de spelers geldt..

Het loopt tegen tweeën. Rik heeft al langer nagedacht dan zijn tegenstander! Ik zie uit het raam Errit Petersma de ingang zoeken. Ik snel door de hal en open de deur voor hem. Hij herkent mij niet. "Wat een mooi pak!", roept hij. Het is waar, ik ben vandaag slechts aan mijn hoofd te herkennen. "Leuk dat je er bent", zeg ik. Hij antwoordt: "Waar moet je anders zijn op zo'n dag?" Hij heeft het NRC Handelsblad meegenomen.

Natuurlijk kijken we naar het cryptogram. 9 Verticaal slaat vandaag op Michel Kahn: "In Torremolinos heeft men het niet gemakkelijk" (6,7)
De oplossing is: Spaans benauwd. Michel, als fervent speler van de Spaanse verdediging, weet daar alles van.

De bar biedt slechts tosties als etenswaar. Geen nood. Mirjam Klijnkramer heeft voedsel meegenomen: dadels, schijfjes citroen, honderdzesenvijftig gram Brie, Turks brood, toastjes, twee appels, dolma's, een droogdoek en een mes. Errit begrijpt verrassend snel de functie van de theedoek, hij spreidt hem uit op de tafel en verdeelt het voedsel netjes over het katoen. Han de 1' Ecluse komt kijken. Hij weigert een dadel. "Als ik beter sta, lust ik er wel een". Nu kan hij 't niet verdragen.

Ook Robbert komt langs. Het ook wel een uitnodigende tafel! Hij heeft gisteren een concert van Herman Brood afgezegd. Dat valt alleen maar toe te juichen, maar hij zegt nog meer. Hij kende zijn tegenstander en wist dat deze altijd speelt (met wit) 1. d4 Pf6 2. Pf3 g6 3. Lf4. Robbert heeft zich hierop voorbereid in schaakcafé Gambit met Marc Overeem. Wat blijkt: zijn tegenstander, R. Verdonk, speelt 3. Lg5! Bijna had Robbert gezegd: "je mag wel even terugzetten".

14.30 uur. Zowel Daan als Han spelen Pd5 en beide tegenstanders verzinken in diep gepeins. Han, die weer ens kwam buurten bij het theedoekje, en van deze synchroniteit hoort, komt met de volgende merkwaardige vergelijking: hij zag bij Studio Sport twee motoren tegelijkertijd over de kop vliegen. "En toen dacht jij dadelijk aan Purmerend?" vraagt Errit.

Joost denkt dat dit gebouw, waarin we spelen, pas in 1990 gebouwd is. Inderdaad hangt er in de hal een fotocollage, die dat suggereert. Van Errit echter horen wij, dat Caïssa hier vier jaar geleden ook al speelde, en dat, nota bene, Joost daar bij was!

Joost speelt remise. De andere borden lopen niet goed. Kort daarop valt er ook bij Rik Lith een remise; het staat nu 1-1. De middag gaat verder, het is 16.45 uur wanneer ook Michel Kahn, na een overigens prachtige partij, het punt deelt. Nog steeds maken we ons enige zorgen over de andere borden. Dan wint Guido wel heel fraai. Zie zijn analyse na dit verslag. Een prachtig stukoffer, bijna geheel op gevoel gebracht, beslist de partij. Maar dan, onze zorgen zijn niet onterecht, Han kan zijn partij niet houden. De stand is nu 2½-2½. Daan Smit aan bord drie. Zijn partij is in een eindspel geraakt, maar hij staat moeillijk. Helaas, nu geen tovenaarsontsnapping voor deze eindspelspecialist. 3½-2½.

Inmiddels kennen we de prognose van de uitslag van onze concurrent BSG. Ze gaan verliezen. Dat betekent, dat wij aan gelijk spel genoeg hebben. Er spelen nog twee borden: dat van één: Köhler-Overveld, en twee: Verdonk-Van het Kaar. Halen we het niet, dat gelijkspel? De stellingen aan beide borden doen het ergste vermoeden. Bij Aran Köhler ontstaat een voor mij unieke situatie. Zowel hij als zijn tegenstander zien in dat met normale middelen hun partij niet te winnen is. Remise is een feit. Omdat beiden echter het bord van Robbert van het Kaar in de gaten houden, en beiden pas in actie willen komen wanneer de uitslag van dat bord duidelijk is, besluiten ze tot totale passiviteit. Dertig keer achter elkaar herhalen ze de zetten, zonder remise te claimen. Een van de mooiste dingen die ik ooit gezien heb: een partij die stationair draait.

Hoe mooi ook, tevergeefs. Robbert, die het eindspel werkelijk tot het uiterste uitmelkt, moet erkennen dat zijn tegenstander geen fout heeft gemaakt en schudt hem de hand: remise. Het doek valt. Arans tegenstander claimt eindelijk zijn remise en maakt daarmee het verlies voor Caïssa volledig.

Geen promotie. En zoals Rik Lith die avond in de pizzeria Venerdik opmerkte: "En ieder betaalde zijn eigen rekening".

Purmerend 1 - Caïssa 1	(11-5-1991)	4½-3½	
R. Overveld - A. Köhler	½-½	P. Schippers - R. Lith	½-½
R. Verdonk - R. v.h. Kaar	½-½	G. Spaans - M. Kahn	½-½
P. v.d. Brink - D.W. Smit	1-0	P. Smits - J. v. Steenis	½-½
E. Hartmans - H. de 1' Ecluse	1-0	W. Verdonk - G. Royakkers	0-1

Afscheid via Purmerend Overwhere

Guido Royakkers

De volgende dag moest ik naar Washington D.C. en dat was niet echt de beste voorbereiding voor de promotie-wedstrijd. Maar ik was van plan mijn openings-repertoire die dag niet te schenden. Met Robbert van het Kaar en Piet Jonkman stapten we uit de trein bij station Purmerend Overwhere, waar ik nog nooit van had gehoord. Nerveus was ik wel. Als er werd gewonnen, zou ik volgend jaar eerste klasse KNSB spelen, bij verlies zou ik voorlopig stoppen bij Caissa omdat ik naar Leiden ben verhuisd. Met dit in mijn achterhoofd en het feit dat ik weer commentaar zou krijgen op mijn eerste handeling achter het schaakbord, het bestellen van een pilsje, ging ik zitten.

Bondswedstrijd Caissa I - Purmerend I
Walter Verdonk - Guido Royakkers

11 mei 1991

1. e4, d5

Scandinavisch, een opening die ik dit drie keer heb kunnen spelen in de bondswedstrijd en 3 keer met succes. De volgende zetten volgen we (met verwisseling van zetten) de theorie.

2. ed5; Pf6 3. d4, Pd5; 4. c4, Pb6;

Mijn pilsje is gearriveerd (mijn tegenstander kijkt mij raar aan), wat kan er nog mis gaan.

5. Pc3, g6 6. h3, Lg7 7. Pf3, 0-0 8. Le2, Pc6 9. Le3, e5

Dit is de opzet van zwart, het opspelen van de e-pion. Hiermee verkrijgt zwart leuk spel. Ook wordt er door wit vaak op e5 geruild met ongeveer gelijk spel.

10. d5, Pe7; 11. 0-0, Pf5

Veel schakers zouden aansturen op f7-f5, maar dat ligt mij niet, ook al is het sterker.

12. Ld2, Te8 13. Pe4, Pd4 14. Pd4; ed4; 15. Pg3?

Minder, het paard staat hier buitenspel, beter was het om via g5 naar f3 te gaan, ook al om pion d4 aan te vallen.

15... Pd7 16. Lf4?!; Pe5 17. Kh1, Dh4!

Wit heeft zijn stukken ongelukkig neergezet, en ik krijg alle kansen om een aanval op te zetten.

18. Dd4; Pf3

(zie diagram) Daar begint de aanval. Eerst dacht ik dat 18... Lh3 gelijk zou winnen, maar dat wordt weerlegt door 19. Le5!:

19. Dd1

Een andere mogelijkheid was 19. Dc5. Maar dan ook is het gevolg 19... Te2; en 20... Lh3;. Met Dd1 houdt wit controle over het veld e2.

Ik gooi nu wat materiaal in de strijd.

19... Te2; 20. Pe2; Lh3!;

Wit ziet nog een leuke zet.

21. Lg3, Dh6

Natuurlijk niet 21... Dh5 22. Pf4!

22. gf3; Lg4+!

Deze zet had mijn tegenstander niet gezien, en ik in de vooruit berekening ook niet, zoals Jeroen achteraf helaas terecht opmerkte. Dan maar intuïtie wat Jeroen eveneens vermeldde. Minder goed is 22... Lf1; en 23... Le2; waarna wit nog goede remise kansen behoudt. Nu speelt het vanzelf. Ik wikkel af naar een gewonnen eindspel.

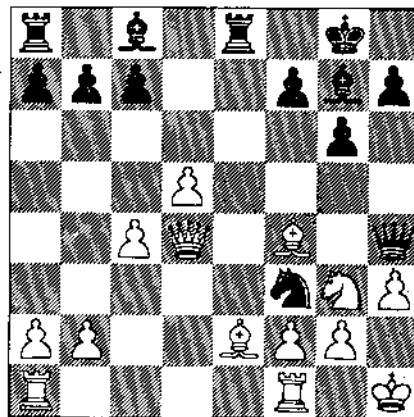
23. Lh2, Lf3; + 24. Kg1, Dh3 25. Pf4, Dg4+ 26. Lg3, Ld1;

Mijn tegenstander speelt nog even door vanwege lichte tijdnood.

27. Tfd1; Lb2; 28. Tab1, Le5 29. Pe2, Lg3; 30. Pg3; h5 31. Kh2, h4 32. Pf1, Dc4;

33. Tb7; Df4+ 34. Pg3 En wit gaf op.

Maar het mocht niet baten, zie verslag over Caissa I.

Stand na 18... Pf3!

Groetjes Guido (naschrift redactie: groeten terug, veel succes in Leiden!
en wie weet: tot ziens?!)

HET VIERDE

HET PROBLEEM III - CAISSA IV

Sjoerd de Vos

De laatste wedstrijd van het vierde tiental vond plaats in gebouw De Zuidpool in de Vasco da Gamastraat. Nonplaying captain Cees Sterrenberg was afwezig. Hij bleek een cruise belangrijker te vinden dan schaken. Gelukkig houd ik niet van nietsdoen op een boot, zodat ik zijn taken als teamleider kon overnemen. Erg best begon ik daar niet mee. Omdat Wiebe juist die middag van een vriendje mijn favoriete computerspelletje Super Mario Bros had geleend ging ik veel te laat op weg. Door de geplande fietstocht te vervangen door een gelukkig niet door Crime Time geobserveerde autorit kwam ik nog iets voor achten bij het mij tot dan onbekende gebouw aan. Dat was wel even schrikken. Als Greenpeace weer eens een acceptgirokaart stuurt om geld in te zamelen voor het behoud van de Zuidpool hoop ik toch echt dat ze niet dit gebouw op het oog hebben. Misschien dat je er aan went als je er elke week speelt - de leden van Het Probleem leken er niet onder gebukt te gaan - maar als je er voor het eerst in je leven komt wordt je er niet vrolijker van.

Gelukkig was ik nog op tijd om mijn plichten als teamleider te vervullen. Ik heb geprobeerd naast mijn eigen partij ook die van de andere spelers redelijk te volgen. Dat was niet altijd even gemakkelijk, zodat mijn commentaar bij hun partijen wel een beetje dubieus is.

Allaert Troost was het eerste klaar. Hij durfde het aan om met zwart via Db2: een pion te winnen. Zoiets kan soms wel en soms niet. Dit keer kon het kennelijk niet want al vrij snel ging de partij verloren.

Pelle Mug had mij aan het begin van de avond iets bijzonders beloofd. Dat bleek laat op de avond wel te kloppen, maar het had jammer genoeg geen betrekking op zijn partij. Hij kreeg plotseling een sterke aanval te verwerken. Al enkele zetten later was zijn nederlaag een feit.

Piet Jonkman had als eerste iets positiefs te melden. Na een vrij gelijkopgaande partij accepteerde hij in iets mindere stelling een remiseaanbod.

Ed Leuw stond op een bepaald moment een pion achter. Ik hoop voor hem dat hij die pion gewoon heeft verloren, want als het als een offer was bedoeld was het geen goed offer. Vrij snel daarna had hij de partij verloren.

Peter de Casparis zorgde ervoor dat de wedstrijd weer spannend werd. In de meeste partijen van hem die ik ken offerde hij al in het begin van de partij materiaal. Plezierig om ook eens een partij te zien waarin hij vrij snel een stuk voorstond. Hoewel zijn tegenstander nog enige pionnen als compensatie had werd hij kansloos van het bord gespeeld.

Piet Ruhe zette de inhaalmanoeuvre voort. Al in de openingsfase was hij twee pionnen voorgekomen. Hoewel zijn tegenstander soms vage kansen leek te hebben, wikkeld Piet bekwaam af naar een gewonnen stelling.

Michel Grimminck scoorde de gelijkmaker. Nadat hij twee stukken had gegeven voor een toren en een pion ontwikkelde zich een spannende partij. Uiteindelijk besliste hij een strijd tussen vrijpionnen in zijn voordeel.

Hans Kuyper was bereid als invaller tegen zijn nevenclub mee te spelen. Hij hield het hoofd keurig boven water, en brak af in een gelijkwaardige stelling.

Hans Uiterwijk speelde een spannende partij waarin het evenwicht waarschijnlijk nooit verbroken was, maar waarin verborgen dreigingen voortdurend tot opletten noopten. Hij deed dat het beste waardoor hij bij het afbreken in een toreneindspel een pluspion had. Echte winstkansen waren er echter niet.

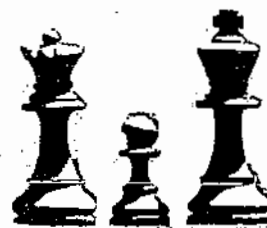
Over mijn eigen partij ben ik niet erg tevreden. Wat moet je nou als je tegenstander na een zet of tien eerst Lg7-h8 speelt en een zet later Lh8-g7, en vervolgens met de dame en een toren analoge zettenreeksen uitvoert? Juist, van het bord vegen natuurlijk. Maar toen ik daartoe pogingen deed was ik de enige die in moeilijkheden kwam. Omdat ik dat niet tegen Cees kon zeggen had ik daar niet veel voordeel aan, maar bij het afbreken was het evenwicht toch weer hersteld.

Omdat de wedstrijd niet van belang meer was, en een mogelijk hernieuwd bezoek aan het betreffende gebouw mij niet erg aantrok, stelde ik voor de drie afgebroken partijen remise te geven. Dat werd gelukkig geaccepteerd.

Leuk dat Stefan Steemers, die moest werken en daarom niet mee kon spelen, nog even kwam kijken.

De gedetailleerde uitslag luidt:

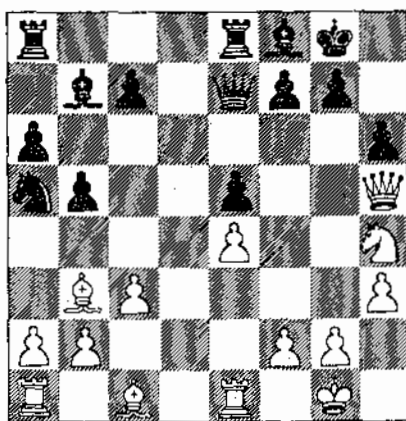
<u>Het Probleem III - Caissa IV</u>		- 5 - 5
H. Broekman	- S. de Vos	- ½ - ½
D. Schievels	- H. Uiterwijk	- ½ - ½
E. v.d. Broek	- E. Leuw	- 1 - 0
J. ten Hoor	- P. Mug	- 1 - 0
A. Lasschuit	- P. de Casparis	- 0 - 1
A. Rublek	- P. Jonkman	- ½ - ½
R. v. Haastere	- P. Ruhe	- 0 - 1
B. v.d. Laar	- A. Troost	- 1 - 0
E. Preece	- M. Grimminck	- 0 - 1
F. Nieuwland	- H. Kuyper	- ½ - ½

CURIOSITEIT UIT BUSSUM

Jeroen Hoogenboom

Zoals u in Schakend Nederland hebt kunnen lezen (juninummer, pag.11) werd er in Bussum weer een pinkstertoernooi gespeeld. Enkele Caissaleden deden daar aan mee, sommigen speelden goed (Joost van Steenis, Aran Köhler) en anderen natuurlijk wat minder.

In dat verslag in Schakend Nederland werd een partij getoond die een prijs kreeg als meest spectaculaire partij van het toernooi. Het is de partij Blees-Markus en het spektakel begint met het diagram hiernaast. Blees speelde: 18. Lg5 Dd7 (hg5: 19.Pg6) 19.Tad1 Ld6; 20.Lxh6 Pxb3; 21.Lxg7 Kxg7; 22.Pf5 Dxf5; 23.exf5 Pc5; 24. Dg5 Kf8; 25.f6 Te6; 26. Txd6 cxd6; 27.Dg7 Ke8; 28. Dg8 Kd7; 29.Dxf7 Kc6; 30.b4 Pd3; 31. Dxe6 1-0

Welnu, zoals wij van Aran vernamen, was de diagramstelling precies zo voorgekomen in de partij Geller-Portisch, 1967 en dat staat er niet bij!

Het bleek 's nachts, nog tijdens het toernooi, in schaakcafé Gambiet door Blees in 'Chess-tactics' te zijn ontdekt. Geller won op dezelfde wijze als Blees, deze wist hier niets van, hij wel het gevoel de stelling ooit als eens eerder gezien te hebben. Hij, en anderen, hielden wijselijk hun mond tot na de prijsuitreiking, en later misschien ook nog wel. Nog een laatst saillant detail: Geller-Portisch speelden een spaanse partij. Blees-Markus Italiaans.

BRIEF UIT ITALIE

Jaap van Oosten

(Parma, 15-5-1991)

Lieve vrienden!

Wat kan het hier stil zijn, 's avonds op mijn kamer. De kroegen sluiten in dit provincieplaatsje (want het is helaas niet Florence, maar Parma, van de hertog) al om 10 uur; en vrienden maken is lastig onder een volk wiens grootste passie het verkopen van bubbels is maar dat geen woord over de grens spreekt.

Ikzelf kom helaas, ondanks ijverig lezen in Pirandello's verhalenbundel "In silenzio" (wat een passende titel) ook nog niet veel verder dan het stamelen van "va bene" en "un caffè, per favore".

Des te groter de troost, hier het laatste nummer van Caïssanieuws in handen te hebben! Jeroens "hé Jaap, hoe gaat-ie?"

Va bene, Jeroen!

Weemoed en verlangen begonnen aan de deur van mijn kamer te krabben. Maar gelukkig was er nog een lichtpuntje: de rubriek ANALYSEUREN komt steeds meer uit de verf en de bijdrage van Rob van Gompel bereikt komische hoogtepunten.

De vertwijfelde uitroep: "Of gaat Jaap ooit nog publiekelijk erkennen dat de mogelijkheid dat HIJ iets niet heeft gezien ook niet geheel valt uit te sluiten?"

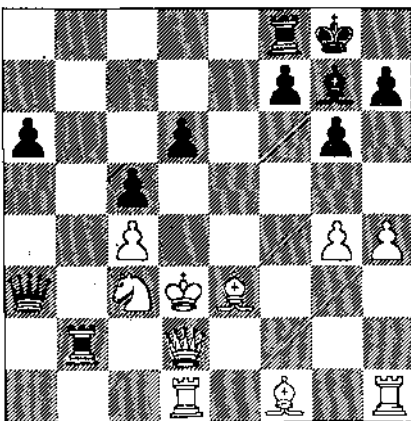
Je ziet hem stáán, met de doorgeprikte ballon in zijn hand; alleen héle grote clowns weten die blik van wanhopig onbegrip in hun ogen te krijgen.

Het tweede hoogtepunt, een diepe grap voor intelligent publiek, de kop: "Spel Jolles valt verder te versterken!" 't Gaat natuurlijk om "verder", ha ha! Iedereen weet toch, dat nog niemand het spel van Jolles eerder had versterkt?

De Hades, hel der Griekse oudheid, vertoont vele landschappen. Hier is het bergachtig, en rolt Sisyphus steeds maar weer zijn Amersfoortse kei naar boven; daar staat, in een lieflijk meer, Tantalus, de druiven binnen handbereik. Alleen als hij zijn hand opheft...

Zo dachten de primitieve Grieken. Maar er is méér. In een armzalig kamertje zit Rob van Gompel, achter een schaakbord. Zijn opgave is: vind winst voor wit in Jolles-van het Kaar, vanaf de 22e zet. De hash is al 100 jaar op en al zijn pogingen worden met satanisch hoongelach weerlegd...Zo wordt hij gestraft, die Caïssa tartte met de pretentie, meester te kunnen worden...

Maar kijk! Hij heeft weer iets:

Of het Jolles-van het kaar is weet ik niet; het diagram is van Van Gompel. Hij geeft 22.Dc1! wegens 22. ...d5 23.Lxc5! Nou en, Rob?

23. ...dxc4 en nu:

24.Kxc4 Db3 25.Kd3 Td8 en het is leerzaam om nu zelf te zien hoe wit mat gaat, of:

24. Ke4 Dxc5 25. Dxb2 Lxc3 26. Dc2 (het beste: na 26. Dxc3? f5 gaat wit mat) f5 27. Kf3 (weer het beste) fxg4 28.Kg2 Dc6 29. Kg1 (29. Kh2 g3 etc.) Ld4! (mag ik ook eens) 30. Txd4 Txf1! 31. Kxf1 Dxh1 32. Ke2 Dg2 33. Kd1 Dg1 en 34...Dxd4,

waarna zwart, met 4 pionnen meer, het eindspel wel zal winnen.

" 'doek' over de zwarte stelling"! Hi ha ho ho! "actie 'beschadiging van Gompel' "! He ha ho hi!

(Ik liet me even gaan, sorry. Een man, alleen in de jungle. Whisky en Van Gompel. Tup en Joep in de verte; de kreet van een gekko..)

Naschrift redactie:

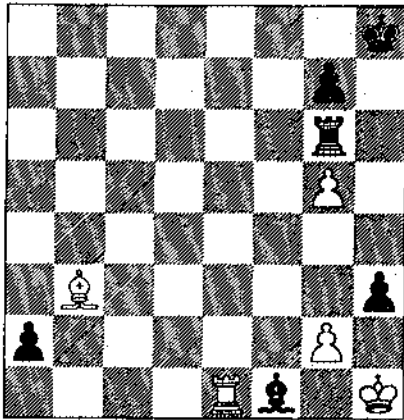
Rob van Gompel, gevraagd om een reactie op de door Van Oosten gegeven variant, deelt ons telefonisch mede:

De advocaat van de duivel erkent de onverdedigbaarheid van zijn zaak.

TROUBLESHOOTING

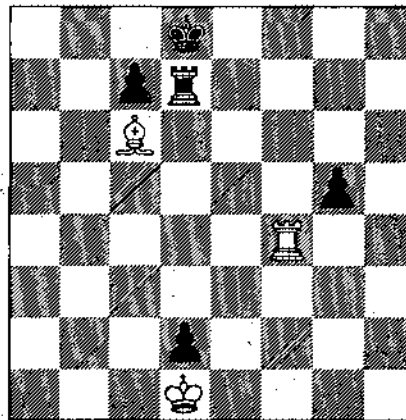
Aldo van de Woestijne

Hieronder volgen de antwoorden op opgaven 8 en 9. Beide keren was de opgave: wit speelt en wint.

Opgave 8:

1. Te8 Kh7
2. Lg8 Kh8
3. Lxa2 Kh7
4. Lg8 Kh8
5. Le6! Kh7
6. Lf5 hxc2
7. Kg1 Ld3
8. Te4! Lxe4
9. Lxe4 Kg8
10. Lxg6 en wint

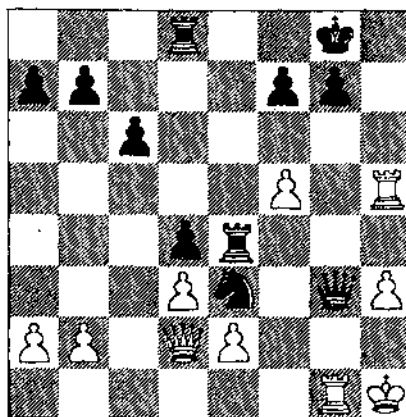
Opgave 9:

1. Te4 Te7
2. Td4 Kc8
3. Ta4 Te1
4. Kxd2 Tb1
5. Te4 Kb8
6. Te8 Ka7
7. Ta8 Kb6
8. Tb8 Kxc6
9. Txb1 en wint

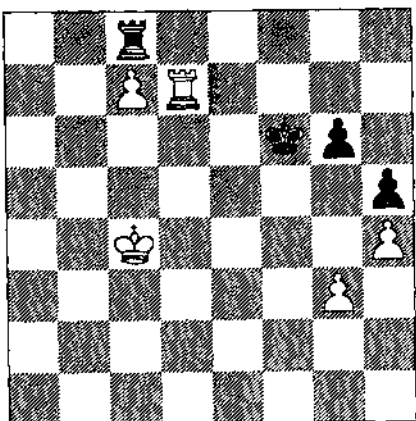
ANALYSEUREN

EINDSPEL

Aldo van de Woestijne

Kort geleden brak ik een partij in de interne competitie af in een toreneindspel met pluspion. De vraag of dit te winnen was hing af van de volgende (analyse)stelling:

Deze stelling (zwart aan zet) werd bereikt in de partij Dobbeelaar-De l'Ecluse, die Han analyseerde in het vorige nummer. Hij kon geen "afmaker" vinden. Wij ook niet, maar Robert Jan Schaper wijst ons op het volgende:
30. ..Pf1!? Na 31. Txf1 De3 bereikt zwart een gunstig eindspel, maar het leukst is de variant 31. Tgx3 (?) Pgx3! 32. Kg1 Txe2 en het is uit! Want na 33. Dg5 (wat anders?) Tde8 34. Dgx3 Te1 wint zwart de dame terug, mitsgaders één of meer pionnen op de damevleugel.

Zwart aan zet

Het lijkt eenvoudig: 1...Ke6 2. Th7 Kd6 3. Kd4 Te8 4. Tg7 en wit wint. Vlak voordat ik de partij moest uitspelen besepte ik plotseling dat zwart een beter plan heeft: 1. .. Ke6 2. Th7 Kf5! 3. Kc5 Kg4 4. Kc6 Kxg3 5. Kb7 Tf8 6. c8D Txc8 7. Kxc8 Kxh4 en zwart houdt remise: 8. Tg7 Kg3! 9. Tgx6 Kf3! 10. Th6 Kg4 11. Kd7 h4 12. Ke6 h3 13. Ke5 Kg3 14. Ke4 h2 15. Ke3 Kg2 16. Tg6 Kf1. Toch is het eindspel gewonnen voor wit (op één tempo), zoals ik nog net op tijd bemerkte:
4. Tg7! Kxg3 5. Tgx6 Kxh4 6. Kc6 Kh3 7. Kb7 Tf8 8. c8D Txc8 9. Kxc8 h4 10. Kd7 Kh2 11. Ke6 h3 12. Kf5 Kh1 13. Kf4 h2 14. Kg3 Kg1 15. Ta6 h1P 16. Kf3 Kh2 17. Tg6 en wint.

ANALYSEUREN

Rob van Gompel

Deze rubriek is "niet persé voor vriendelijkheden in het leven geroepen" - J. Hoogenboom.

OVER HET OMHAKKEN VAN HOOGENBOOMEN DIE TEVEEL WIND VANGEN ...

Toen m'n moeder me vroeger waarschuide op te passen voer mensen die intrekken kon ik niet weten dat haar les me later nog van pas zou komen bij *Calssanieuws*... ik zal mij ertoe beperken de incompetentie van de redactie van dit blad publiek te maken ongezien zij er om vraagt. Op 19 februari j.l. overhandigde ik J.H. twee kopieën (één voor JvO - leuk me netjes) van een concept van een artikel 'Analyseuren' zoals dat in *GN 320* is

verschenen. Daarmee gaf ik ruim voor de kopijsluiting de mogelijkheid tot selesu onderzoek en weerwoord aan mijn opponerenden in een wat mij betreft zakelijke discussie (over de middenspel-fase van de partij RvG - VdBerg uit Groningen). Toen na lang wachten geen enkele reactie was binnengekomen besloot ik het concept in definitieve vorm (met nog slechts kleine wijzigingen en aanvullingen) maar in te leveren. Ook in de maanden nadien geen enkele boodschap van de redactie.

Om dan vervolgens met een 'inbraakje' stiekem (ik heb er geen ander woord voor) toch een manier te vinden om de 'actie beschadiging van Gompel' voort te zetten. Dit getuigt van een bijzonder misselijke, kinderachtige achterbakse mentaliteit (als de waarheid gezegd wordt is er geen sprake van vriendelijkheid of onvriendelijkheid), die spot met iedere normale verhouding tussen een redactie en haar medewerker(s) - J.H. zou zich eens moeten realiseren dat "ZIJN" mooie krent bestaat hij de gratis van (veel!) vrije tijd van een groep (veelal) trouwe scribenten, en dat het maken van een analyse als de mijne in het vorige nummer zódanige arbeid is dat het eenvoudigweg beledigend is om dat met een (leuk) verhaal over vliegende kogels en een variant van drie hele zetten te pogen belachelijk te maken. Kogels? J.H. doet in dit opzicht denken aan het meest verwerpelijke soort jager dat bestaat: zo eentje die eenden uit een sloot knalt met een schot hagel en dan lyrisch wordt over de 'edele jachtsport'.

Van een willekeurige lezer had ik een reactie als deze waarschijnlijk schouderophalend laten passeren, maar voor een hoofdredacteur moeten andere maatstaven gelden.

Natuurlijk, ik doe mijn analyses zelf en laat ze niet door een computer uitbroeden (Kees Sterrenburg heeft gelijk: die kunnen niet en zullen nooit schaken!) en dan is een foutje mogelijk. Maar als J.H. mij voor publicatie even op het lekje had gewezen had ik misschien nog even naar de zet 23.Lf2 gekeken (i.p.v. 23.Kg1 hetgeen indardaad direct verliest - als JvU met deze complete variant was gekomen had hij zijn werk van mij wel 'analyse' mogen noemen). Hoe dat afloopt is me uit het blote hoofd te moeilijk en ik verdom het er nog een keer analyse-uren aan te besteden - bovendien zal hier achter

wel weer een 'inbraakje' geplaatst worden met een geforceerd mat in 7 zetten - het is m.i. volstrekt onbelangrijk: de essentie van mijn boutade is dat de eigenwaan en ziekelijke bemoeizucht ener redacteur ten koste gaat van het blad en de verhouding met (potentiële) medewerkers. De arme Jaap van Oosten kan hiervoor geenszins verantwoordelijk worden gesteld, hij zal het druk gehad hebben, zit nu in Italië en zal gedacht hebben dit karweitje wel aan J.H. te kunnen overlaten - ach, vergissen is menselijk - dit toe te geven voor sommigen evenwel een schier bovenmenselijke inspanning... Dit punt afrondend formuleer ik het volgende voorstel voor de eerstkomende ledenvergadering:

"In het belang van de schaakvereniging Caissa en (het niveau) van haar clubblad dient Jeroen Hoogenboom met onmiddellijke ingang af te treden als Hoofdredacteur van Caissanieuws, en te worden opgevolgd door één of meerdere leden die het vertrouwen van de vergadering hebben."

Toelichting van mijn motieven - dit is geen 'couppoging' o.i.d. - ik ambieer geen enkele redacteurspost, zal alleen indien zulks op prijs wordt gesteld 'stukjes schrijven' (in harmonieuze samenwerking met de redactie). Indien de vergadering besluit J.H. te willen handhaven zal ik geen bijdragen aan CN meer leveren - ik hoop en denk dat deze mededeling het standpunt van de Vergadering niet beslissend zal beïnvloeden (ik kan zo'n Hoogenboom natuurlijk niet ALLEEN ombakken - zijn er nog bijlen aan de wortels?).

Waarom moet J.H. dan aftreden als HR? - J.H. komt regelmatig afspraken niet na (sterker nog: lijkt hierin een soort pervers genoeg te scheppen). Als weer eens een nummer niet op tijd verschijnt; niet per post komt (zoals toegezegd - rondbazuind zelfs! - bij het vorige nr.) of zonder enige verklaring een verslag volstrekt ontbreekt (J.H. was op het SGA-kampioenschap naar eigen zeggen druk bezig met een verslag over de verrichtingen van de Caissianen - hoeveel mensen zouden als gevolg daarvan van een eigen bijdrage hebben afgezien?) is de reactie van J.H. altijd zoiets als:

"Ach, zo ben IK nou eemaal." Dat weten we nu dus wel, maar zijn we er blij mee? -J.H. is volstrekt blind voor zijn eigen zwakke punten en niet voldoende bereid of in staat deze te compenseren door constructieve samenwerking met degenen (velen!) die daartoe bereidwillig zijn en die hetzelfde doel voor ogen staat: een (zo) mooi (mogelijk) clubblad maken! (N.B. het verschijnsel '5 gulden-exemplaar' blijf ik een erg merkwaardige variatie vinden voor iemand die tegelijkertijd altijd zegt absolute perfectie na te streven - zit een mooi clubblad niet inbegrepen in de contributie?)

-medewerkers worden afgeschrokken of weggejaagd met meestal volstrekt willekeurige kritiek die kamelijk slechts ten doel heeft het OELIJK van J.H. volstrekt onbespreekbaar te maken - op veel belangrijke slakken wordt zout gestrooid (zie bijv. het 'reactionale commentaar' bij de analyses van Elvin en Mederik op pag. 19 in het vorige nummer). Ik heb op de club meerdere mensen gesproken die de moed iets in te leveren reeds lang en diep in de schoenen is gezonken. Dat kan toch niet de bedoeling zijn?

-Ik heb het niet op prijs gesteld dat het gedicht "Wedstrijdlijder" van Paul van den Hout zonder de bijbehorende plaats- en datum aanduiding werd afgedrukt (A'dam 6-1-'91 - Gambiet - 11° Jordaan-toernooi). Slordig en onnodig!

GENOEG NU - ik zou anders nog boos kunnen worden. Laat het Volk spreken!

Om de vieze smaak van het voorafgaande weg te spoelen een leuk partijtje uit de interne competitie (waar natuurlijk geen moer van klopt, dus reageren overbodig!)

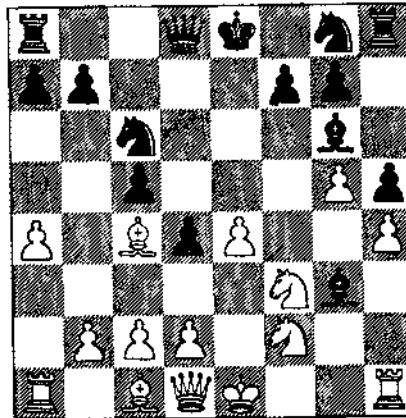
Ik erken volmondig dat het mij* als eenvoudige Drs (politicologie) de Grote Prof (senator) te mogen veralaan.

*een ware eer en genoeg was

RvG - J. van Hulst
Franse verdediging

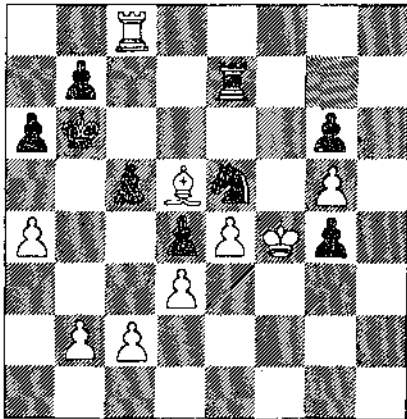
1.e4 e6 2.Pc3 - het vroegtijdig spelen van d2-d4 is de bron van veel problemen voor wit in het Frans! - 2..d5 3.g3 d4 4.Pce2 e5 5.f4 exf4 6.Pxf4 Ld6 7.Pd3??! Deze manzinnige zet (enigszins geïnspireerd door Nienzowitsj) verkoos ik na enige gefilosofeer (gedroom) boven alle 'natuurlijke ontwikkelingszetten'. Mijn uitvoering van het idee is in het vervolg 'hier en daar' niet goed, maar 'mag' zegeviëren... zugszwang! Het korte-termijn

idee blijkt na zwarts 9° zet: 7..o5 8.Pf3 Pc6 9.a4? - de bedoeling was het bezetten van veld c4 door paard of loper (1) voor te bereiden, maar het vervolg toont aan dat dit te langzaam is. 9..Lg4 10.Pf2 Lh5 11.g4 Lg6 12.h4? - spektakulair maar slecht. 12..h5 13.g5 Lg3 14.Lc4?!! Bluf! Natuurlijk dacht ik tijdens de partij dat ik na 14..Lce4! wel compensatie zou hebben (aanval), maar in de post mortem vonden we slechts bevredigende stellingen voor zwart na 15.O-O Lxf2+ 16.Txf2 Pge7 etc. Overigens is 14..Lxf2+ 15.Kxf2 Lxe4? een blunder: 16.Te1 met stukwinst. Hier had dus de witte opzet (na 9.a4?) moeten falen. Overigens vond ik de stellingen na het mogelijk speelbare 14.d3 er verschrikkelijk uitzien... ik heb de zet nauwelijks overwogen.

14..De7? - de slechtste zet van de partij. Veld e7 moet vrijlijven voor het paard. 15.d3 - nu staat wit uitstekend! 15..O-O 16.O-O Pe5 17.Pxe5(!) - ik overwoog eerst 17.Ph1? op grond van 17..Pxf3+?! 18.Dxf3 18..Lch4?? 19.Lh3+ met stukwinst. Toen zag ik tot mijn verbijstering mijn tegenstander "17.Ph1" noteren! "Die was ik inderdaad van plan" stamelde ik, en na enig tijdverspillen met hersenspinsels over gedachtenlezen en halderziendheid zag ik de 'variant' 17.Ph1 Pxo4! en verloor direct mijn belangstelling! die loper mag er niet af! 17..Lxe5(!) 18.Ph3 Dd7 19.Df3 - laat welbewust demeruil toe. 19..Pe7 20.Lf4 Lxf4 21.Pxe4 De4+ 22.Dxe4 hxe4 23.Pxe6! Pxe6 24.Lc7 Pe5! - lijkt me de 'taadste' zet. 25.Lc6+ Kb5 26.Kg2! - er zullen lezers zijn die dit een overdreven uitroepen vinden; het bedenken van dit plan kostte mij echter achter het bord veel tijd (gebrekige techniek zult U zeggen. Tsja...). Overigens denk ik dat wit hierna winnend voordeel heeft, vooral omdat zijn loper superieur is aan het paard, dat goed staat maar niet kan manoeuvreren. 26..Lh4 27.Lh1

Tbh1 - na 27..Tdh8? 28.Tbh4 Tbh4 29.Th1 is het eindspel volledig kansloos voor zwart: wit heeft een vrijpion en bovendien valt g4. 28.Tbh1 Te8 29.Ld5 - vooral niet 29.Lf5?? g6 met stukinst. 29..Te7 30.Kc3 Kc7 31.Th8 a6 32.Ta8 Kb6 33.Tb8 Ka7 34.Tc8 - na deze greppige serie torenzetten is de zwarte zetdwang bijna een feit - kan het mooier na 7.Pd3 ? 34..Kb6 35.Kf4 g6(?)

Afgebroken. Na een kwartiertje piekeren begreep ik dat 35..g6 niet zozeer een blunder was, maar de oogst van de Zugzwang. Wit kan nu zijn winstplan realiseren (dat bestond uit: een toren naar e6 brengen). Ik gaf dus 36.Tf8 af - het realiseren van de winst was daarna geen al te grote opgave meer. Alhoewel de Prof thuis ontdekte veel slechter te staan dan hij hij het afbreken nog gedacht had besloot hij het zich te laten bewijzen - na te hebben vastgesteld dat ik zulke geenszins als "onsportief" (??) o.i.s.d. zou beschouwen (!!) - over gentlemanlike behaviour gesproken! Moge dit voorbeeld veel navolging vinden... ook en vooral bij de (oudere) jongeren! 36..Ka5! 37.Tf6! - het dekken van a4 zou de winst nog ernstig in gevaar brengen (! - ga dit zelf maar na) - hierna is het uit. 37..b5(?) 38.axb5 axb5 39.Te6 Tf7+ - volstrekt niet gezien. "Aha... maar dat hoefde ik ook niet te zien!" pleegt Sosonko op dat soort momenten op te merken. 40.Tf6 Tf6+ - kansloos, maar na 40..Te7 wint 41.Le6, en ach, we zaten er nou toch (en nog maar net...) 41.exf6 Pd7 42.f7 Kb4 43.e5 c4 44.e6 oxd3 45.oxd3 - hierna mocht ik de felicitaties van mijn geachte opponent in ontvangst nemen. Gelukkig was ik nog net snel genoeg om hem ertoe te bewegen zijn jas nog even uit te laten en de partij in haar geheel nog eens door te nemen - daardoor zijn de voorgaande opmerkingen (hopelijk) wat zinniger

en begrijpelijker dan wanneer ik alles in m'n eentje had moeten doen. "Er is een goede tegenstander voor nodig om interessant te verliezen." Dit motto (dat ik onlangs ergens hoorde of las - in het engels) lijkt me bij uitstek geschikt als afsluiting van deze partij en haar 'inleiding'.

Ik dank de goegemeente voor de aandacht. Hopelijk tot in een volgend nummer!

AARDIG ZIJN! Jaap van Oosten

Twee weken eerder terug uit Italië dan gepland, kon ik nog kennis nemen van bovenstaande bijdrage. Na van Jeroen een schot hagel te hebben gehad, fladdert Rob nu als aangeschoten eend boven de plas, geloof ik. Maar even serieus: wat is nu eigenlijk de taak van de redactie van een clubblad? De volgende overwegingen zijn van mij persoonlijk. CN is een blad voor en door de leden van de club. Het is geen wetenschappelijk tijdschrift dat bijdragen nauwkeurig toetst en auteurs voor blunders behoedt. In principe wordt alles wat een clublid inlevert, ongewijzigd geplaatst (er zijn natuurlijk uitzonderingen...). De vrije tribune: ook de grootste onzin komt er in. Soms plaatst de redactie een nootje, bij de blatantste flaters; om de dorre arbeid van knippen, plakken en overtikken even te onderbreken. Rob noemt dit "op veel onbelangrijke slakken zout strooien". Hij vindt goed Nederlands volstrekt onbelangrijk, wat blijkt uit de volgende slakken, waar ik zout op leg: - "het meest verwerpelijke soort jager dat bestaat: zo eentje die..." - "ener redacteur" - "afgeschrokken" - "het GELIJK van J.H. volstrekt onbespreekbaar te maken" Hij vindt logica ook onbelangrijk, want dat een analyse van vele bladzijden ontkracht kan worden door een variant van drie zetten, is hem blijkbaar onbekend. Vandaar dat zijn stukken zo lang zijn, zeker. Zo lullen ook politici maar zo lang mogelijk door. Dat de redactie in principe alles plaatst, heeft natuurlijk tot gevolg dat zij, niet verantwoordelijk voor de inhoud van de meeste stukjes, vrijelijk kan polemiseren met de

schrijvers (Rob noemt het "medewerkers"), net zoals, trouwens, ieder ander clublid. Dat is gebeurd en sommige clubleden, kennelijk onbekend met het verschijnsel polemiek, vinden dat Rob te zwaar is aangepakt. Ja maar hoor eens even, wie kaatst kan de bal verwachten.

Wie vele pagina's opeist voor zijn eigen partijtjes, verwacht dat anderen belangstelling tonen voor de krukkeligste analyses (die steevast de meest voor de hand liggende wendingen overzien), en dan ook nog niet bereid is met de redactie te overleggen of één en ander niet een beetje bekort zou kunnen worden...zou zo iemand niet blij moeten zijn met althans twee aandachtige lezers?

Prof. Van Hulst doceert

De politici en het schaakspel

Er gaan nogal wat verhalen over opzienbarende schaakprestaties van politici. U doet er goed aan deze verhalen niet te geloven, want in de hele recente wereldgeschiedenis heeft nog nooit één politicus de meestertitel, laat staan de grootmeestertitel behaald.

In de Sovjet-Unie voert men daarbegen aan, dat Karpov toch lid is van het hoogste politieke col-

lege van dit land, namelijk de Opperste Raad van de Sovjet-Unie. Tot dit college dringt men pas door na een lange, intensieve politieke carrière. Maar Karpov werd tot deze Raad toegelaten, omdat hij wereldkampioen werd; een soort eretitel dus. Dat neemt niet weg, dat Karpov grote belangstelling heeft zowel voor de binnenlandse als de buitenlandse politiek.

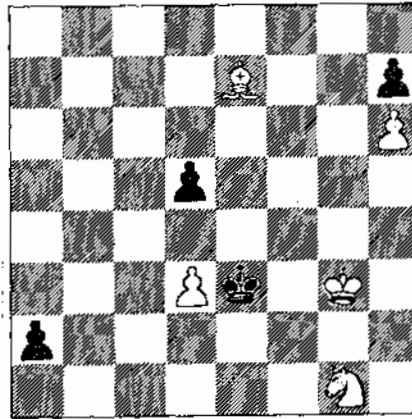
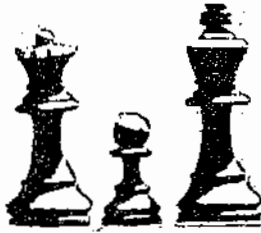
Uit de geschiedenis noemt men nogal eens graag voorbeelden als Prins Maurits en Napoleon, beiden veldheren. Dan ligt belangstelling voor het schaken voor de hand. Maar wat ons van hun prestaties is overgeleverd, toont aan dat zij het spel slechts middelmatig beheersten. Van Lenin is bekend, dat hij een groot liefhebber van schaken was en dat hij zeker méér dan middelmatig speelde. Straks nog meer over hem..

Ook verschillende Nederlandse politici beoefenen ons koninklijke spel met voorliefde. Het zal U waarschijnlijk verwonderen, dat Joop den Uyl zijn maatschappelijke loopbaan is begonnen als...schaakjournalist. Zo werd na Wereldoorlog II onmiddellijk weer een toernooi in Hastings gehouden (1945-46). De 60-jarige Tartakower won; Euwe moest zich met een bescheiden plaats tevreden stellen, mede door een remise tegen de 80-jarige Mises, die nog drie punten bij elkaar sprokkelde! Naar aanleiding van dit toernooi verscheen er in Nederland een boekje "Weerzien der Schaakmeesters" met een inleidend artikel van Joop den Uyl. In zijn studententijd had hij veel en redelijk goed geschaakt, maar hij verkoos terecht een politieke loopbaan boven een dubieuze schaakcarrière. Van de politici der laatste jaren kan ik er velen noemen die graag schaken; maar vrijwel allen komen, op een enkele uitzondering na, niet uit boven een niveau dat vergelijkbaar is met het 3e of 4e tiental van Caïssa. De sterkste die ik ooit heb ontmoet, was ongetwijfeld de nu overleden dr. Dick van Kleef; hij speelde jarenlang in Nieuwendam I en mocht zich ongetwijfeld hoofdklasser noemen. Als grootmeesters simultaan speelden, was hij steeds "van de partij"; meestal won deze PPR-senator dan.

Sterk speelt nog steeds dr. Dick Tommel (D'66), ooit jeugdkampioen van Nederland. Maar hij gaf de voorkeur aan studie en politiek, zodat hij de jeugdbelofte niet waar heeft gemaakt. Op hem volgt Prof. Bas de Gaay Fortman, die in Ermelo nog steeds clubschaker is. Dan volgt een vrij grote groep, de één wat sterker dan de ander, maar allen fervente liefhebbers: oud-burgemeester Samkalden en burgemeester Van Thijn, Dick Dolman, Jan Nagel, Hein Roethof, allen P.v.d.A.!; Ernsting (CPN); Frank de Grave (VVD), Beinema (CDA) enz.

Tot slot nog iets over Lenin. Deze werd voorgoed voor het schaakspel gewonnen, toen hij de briljante eindspelcompositie van de gebroeders Platov zag; deze moet U beslist eens op het bord zetten:

De vraag is: hoe kan wit winnen?

Reeds een enkele blik op het diagram maakt duidelijk, dat de promotie van de zwarte pion niet te verhinderen is.

Wit speelt dus eerst Lf6, waarna zwart de diagonaal met d4 afsluit. Dan volgt de eerste verrassing: Pe2. Neemt zwart het paard met de koning, dan valt pion d4 en de a-pion brengt het niet tot promotie. Dus speelt zwart a1D. Dan volgt de tweede verrassing: Pc1 met de fatale dreiging Lg5 mat. Na Dxc1 volgt ook Lg5 met damewinst. Dus speelt zwart Da5 om het veld g5 onder controle te houden. Nu speelt wit Lxd4, waarop het familieschaak Pb3 volgt. En de winst is binnen.

14^e OPEN INTERNATIONAAL SCHAAKTOERNOOI

KONINKLIJKE GENTSE SCHAAKKRING
RUY LOPEZ

Ongetwijfeld zal ook dit jaar weer een contingent Caïssianen naar Gent afreizen, voor het jaarlijkse Open Internationale schaaktoernooi.

Het toernooi (de data hiernaast) is 9 ronden Zwitsers op rating. Aardig is, dat het samenvalt met de Gentse Feestweek: overal in de stad theatervoorstellingen, muziek, kroegen open de hele nacht, enz. Een andere aardigheid is dat de toernooileiding zorg draagt voor goedkope accommodatie in studentenflats: een kamer + ontbijt voor ca. een geeltje per dag. Wees er op tijd bij: vóór 13 juli reserveren.

Inlichtingen, opgeven en kamer reserveren kunt u bij Dirk Schuytser, Vrijheidslaan 6, B-9000 GENT, telefoon: 09-32-91-223046.

O ja: het toernooi wordt gespeeld in de SINT-PIETERSABDIJ, aan het Sint-Pietersplein.

Tot ziens in Gent.

MET DE MEDEWERKING VAN DE
STAD GENT

TOURNOI INTERNATIONAL OPEN D'ECHECS
OPEN INTERNATIONAL CHESS TOURNAMENT
INTERNATIONALES OFFENES SCHACHTURNIER

19 - 20 - 21 - 22 - 23

07 - 1991

(Uit: Vrij Nederland, 14-7-1990)

'Ach Aljechin, dat was iets aparts. Aljechin met zijn katten die altijd op zijn schoot zaten'

Een gesprek met Andor Lilienthal, de laatst overgeblevene van de romantische schaakgeneratie

Hij speelde tegen de legendarische wereldkampioenen Lasker, Capablanca, Aljechin, Botwinnik en Smislov. Grootmeester Andor Lilienthal zwierf voor de Tweede Wereldoorlog door Europa, liet zich daarna als Hongaarse jood tot Rus naturaliseren. Nu praat hij over privileges, maar ook over de tegenwerking van de schakers in het stalinistische Rusland, en ook over de eigenaardigheden van de oude grootmeesters: 'Botwinnik creëerde een onaangename stemming. Dat had hij nodig om zijn tegenstander te kunnen haten.'

Max Pam

Grootmeester Andor Lilienthal (79) is de laatst overgeblevene van de romantische schaakgeneratie. Hij begon zijn carrière in cafés, waar hij om kleine inzetten speelde met een ieder die toevallig langskwam. Als hij te vaak won, kon het gebeuren dat hij door een woedende tegenstander met een stok werd weggejaagd. In de tweede helft van de jaren twintig reisde hij langs de Europese hoofdsteden, van schaakclub naar schaakclub, twintig uur spelen en vier uur slapen. Het was een leven van armoede, maar ook van avontuur en vrijheid.

In 1930 werd zijn enorme talent ontdekt en maakte hij zijn entree in het internationale toernooischaak. Hij speelde met de wereldkampioenen Lasker en Aljechin en behaalde in 1934 zijn grootste triomf toen hij met een schitterend dameoffer de onverslaanbaar geachte Capablanca versloeg. Deze partij ging de hele wereld over. 'Hij glimlachte alleen maar en gaf toen op,' schreef Lilienthal later over zijn tegenstander.

Na 1935 steeg zijn ster snel. Hij won een groot aantal toernooien en mogelijk zou hij wereldkampioenskandidaat zijn geworden, als niet de Tweede Wereldoorlog was uitgebroken. Lilienthal, geboren uit Hongaars-joodse ouders en getrouwd met een Russische

vrouw, vond nog juist op tijd onderdak in de Sovjetunie.

Hij liet zich naturaliseren, maar toen de Russische schakers in 1948 weer uit hun isolement traden, lagen de beste jaren van Lilienthal als schaker in fette achter hem. Nadien ontwikkelde hij zich vooral tot theoreticus en trad hij op als trainer en secundant.

In 1976 ging een oude wens in vervulling. Hij kreeg toestemming om naar Boedapest terug te keren, waar hij dank zij partijleider János Kádár een eenvoudige flat in een buitenwijk kreeg toegewezen. 'Na vijftig jaar ben ik weer thuis,' zei hij, 'ik ben een gelukkig mens.' In die flat woont hij nog steeds (hij heeft er nog een in Moskou) en daar vertelt hij, vijf uur achtereen, het verhaal van zijn leven.

'Ik ben in 1911 in Moskou geboren. Mijn vader was monteur, die tweede werd in de autorace tussen Moskou en Sint-Petersburg. Er is mij vaak verteld dat ik mijn competitiedrift van hem heb geërfd. Toen ik twee was, trok ons gezin naar Boedapest, maar nauwelijks waren wij daar ingeburgerd of de Eerste Wereldoorlog brak uit.

Dat is in mijn leven een troosteloze periode geweest. Mijn vader werd geïnterneerd en mijn moeder slaagde er niet meer in het gezin te onderhouden. Ze was operazangeres, maar ze verloor haar stem. Vanaf die tijd ben ik bijna altijd alleen geweest, uitbesteed aan pleeggezinnen en kindertehuizen. Ik had nauwelijks kleren aan mijn lijf, het maakte me niet uit of ik in een bed sliep of in het stro van een koeiestal.

Nadat ik zo goed en zo kwaad als het ging de school had doorlopen, ben ik als kleermaker begonnen. En zo heb ik ook het schaken geleerd; want ik zag dat in de kleermakersvakbond om geld werd gespeeld - en geld, dat had ik nooit gehad. Op mijn zestiende heb ik de regels geleerd, erg laat, maar ik bleek een natuurspeler. Toen ik een jaar later kampioen van de vakbond werd, wist ik niets van theorie, ik had nog nooit een schaakboek ingezien.

Maar ik was van het schaken bezeten. Ik speelde van 's ochtends vroeg tot 's avonds diep in de nacht. Er bestond voor mij niets anders dan schaken. In cafés heb ik geleerd geld bij elkaar te scharrelen. Uren spelen om praktisch niets om dan - als je gewonnen had - nog te worden uitgescholden. Maar ik was bezeten van het schaken. Het was een tijd van bittere armoede. Toen mijn moeder in 1928 stierf, was er niets meer dat mij aan Boedapest bond. Geld voor een treinkaartje had ik meestal niet, dus reisde ik vaak te voet. Vele kilometers heb ik gelopen en op een keer ben ik vlak bij Hannover gearresteerd wegens landloperij. Ik lag langs de weg wat uit te rusten en groette als in een droom een agent die op de fiets langskwam. Twee weken heb ik vastgezeten, maar ik had het geluk dat de wachtmeester schaakte! Die heeft me weer vrijgelaten.

Mijn eerste contact met de grote internationale schaakwereld kreeg ik in 1929. Ik liep door Wenen en zag een aanplakbiljet met de tekst: Capablanca, de wereldberoemde Cubaanse schaakmeester, geeft vanavond om zes uur in Café Schönbrunn een simultaanseance, speelgeld tien Schilling. Ik heb mijn zakken leeggeklopt en ben erheen gegaan.

De tegenstanders van Capablanca bleken hoofdzakelijk vrouwen te zijn. Capablanca was een bijzonder knappe man, een grand-seigneur, die een grote aantrekkingskracht had op vrouwen. Overal had hij vriendinnen. Aan het bord versloeg hij al die vrouwen snel en ik was dan ook de laatste die nog

stand tegen hem hield. Ik stond zelfs beter, maar uit angst heb ik toen remise aangeboden. Capablanca nam dat onmiddellijk aan, maar hij wilde niet meer analyseren. Hij glimlachte en vertrok met een paar aantrekkelijke dames. In volle bewondering heb ik hem nagestaard.

Mijn schaakcarrière is eigenlijk pas begonnen in het beroemde *Café de la Régence* in Parijs. Ik had een klein kamertje in het Quartier Latin betrokken en ging elke dag naar dat café. Het was een andere wereld. Daar stond nog de tafel waarop Napoleon had gespeeld. Er was een strijkje en het café werd regelmatig bezocht door de grootste schakers ter wereld. Het publiek betaalde om de kampioenen te zien schaken. Tien frank voor de winnaar, vijf voor de verliezer. Men stond om het bord heen, men praatte en leverde commentaar. Hoe jammer is het dat die romantiek niet meer bestaat.

In het Café de la Régence heb ik ze allemaal ontmoet: Aljechin, Capablanca, Lasker, Tartakower, Snosko Borovski en Zuckermann. Duchamp was er ook, en natuurlijk de Rothschilds. In die tijd is Tartakower mijn grote leermeester geweest. Hij heeft zich over mij ontfermd. Hij was een groot en goed man, een echte bohémien, die niets om geld gaf en alles met het grootste gemak wegschonk. Als iemand tegen hem zei: "Herr Doktor, wat heeft u een moole das," dan knoopte hij hem los. Hij was een echte speler. Hij speelde alles, niet alleen schaak, maar ook roulette, baccarat, jacquet en bridge. Toen hij in het internationale toernooi van San Remo de eerste prijs won, vergokte hij het geld nog dezelfde avond in het casino. Ik heb veel van hem geleerd. Ik heb veel aan hem te danken. Hij koos mij uit. Voor het publiek hebben we vaak blindpartijen gespeeld, zodat ik ook wat geld kon verdienen.

Als een droom

Op een dag kwam Aljechin binnen. Die werd meteen aangeklampt: "Herr Doktor, er is hier in het café een jongeman, die speelt nog erg sterk ook." En toen heeft Aljechin geantwoord: "Goed, laat hem hier komen, dan zal hij vier partijen met me spelen." We hebben vier partijen gespeeld, lichte partijen zonder klok. Ik won de eerste drie partijen en verloor pas de vierde! Aljechin was toen wereldkampioen.

Het was als een droom. En daarop zei Aljechin: "Laten we nog vier partijen spelen," maar hij zei dat zo dreigend dat ik bang werd, en ik heb geantwoord: "Nee, Herr Doktor, ik zal niet verder spelen. Ik wil dit resultaat als een herinnering bewaren, want er zal voor mij geen grotere vreugde zijn dan te weten dat er buiten mij geen mens zal zijn die kan pralen met het feit dat hij driemaal achtereen de wereldkampioen verslagen heeft!" Hoewel nerveus, moest Aljechin daar erg om lachen.

Hij werd niet kwaad?

"Nee, helemaal niet. Hij was op zijn manier een schitterende persoonlijkheid. Heeft u Aljechins latere antisemitisme kunnen begrijpen?"

'Nooit! Ik kan het niet verklaren. Ik heb er nooit iets van gemerkt, terwijl ik in Parijs toch dikwijls bij hem thuis ben geweest. Er kwamen bij hem veel Joden over de vloer, die hij altijd met de meeste egards behandelde. Misschien is het een soort gedwongen opportunisme geweest, omdat hij tijdens de oorlog in bezet gebied zat. Maar echt begrijpen doe ik het niet. Hij heeft voor mij, arme jood, nog eens het inschrijfgeld betaald voor een snelschaaktoernooi. Ik had weer eens geen cent op zak en dreigde van deelneming te worden uitgesloten. Toen heeft Aljechin mij het geld voorgeschoten, twintig frank, dat herinner ik me nog heel goed. Om Aljechin niet te leuren te stellen, heb ik mijn uiterste best gedaan en ik won het toernooi ook. Toen ik hem van het prijzengeld wilde terugbetalen, zei Aljechin: "Nee, Herr Lillenth 1, pas als u meester bent, zult u mij terugbetalen." Dat is toch heel voornaam.

Eén keer is Aljechin woedend op mij geweest. We speelden in 1934 in Hastings. Salo Flohr won, ik werd tweede. Aljechin, die uit vorm was, moest in de laatste ronde van de Engelsman Michell winnen om met mij de tweede plaats te kunnen delen. Tien uur lang is Aljechin bezig geweest om Michell eronder te krijgen. Hij won dank zij zijn zitvlees; op het laatst maakte Michell geheel onnodig een fout.

Na afloop zat Aljechin in het hotel. Hij was heel treurig. Gedeeld tweede worden was voor hem als wereldkampioen een enorme nederlaag. Toen kwam Flohr in een van zijn olijke bulen naar me toe en zei: "Je moet de wereldkampioen feliciteren met zijn resultaat." Ik ben zo dom geweest om dat te doen. Ik ben naar Aljechin toegegaan. Hij zat te briden en had al heel wat whisky's achterovergeslagen. Ik heb gezegd: "Herr Doktor, ik feliciteer u dat u er na tien uur spelen toch nog in geslaagd bent de tweede plaats met mij te delen."

Aljechin werd zo kwaad, hij stootte op en sloeg met zijn vuist op tafel. Hij riep: "Herr Lillenthal, dit had ik van u niet verwacht. Van nu af aan zal ik ervoor zorgen dat er voor u geen plaats meer is in de toernooien waar ik speel!" Volkomen terneergeslagen ben ik daarop naar Flohr gegaan en ik heb gezegd: "Salo, welk een botheld heb ik jegens de wereldkampioen begaan. Hoe heb ik ooit zo oncontactisch kunnen zijn?" Gelukkig was Flohr een goede diplomaat. Hij is 's avonds op kousevoeten naar de kamer van Aljechin gegaan en hij heeft voor me gepleit. Daarna ben ik weer in genade aangenomen.

Ik kan alleen maar zeggen dat ik Aljechin een heel bijzonder en waardevol mens vond. Een groot schaker, een enorm tacticus die geweldig kon analyseren. Ach, Aljechin, dat was iets totaal apart. Aljechin met zijn katten, die altijd op zijn schoot zaten. Slamezen waren het. Ik herinner me nog dat tijdens een toernooi een van de katten was weggelopen. Aljechin was ontroostbaar. Ik heb nog nooit een volwassen man zo blij gezien, toen de kat werd teruggevonden. Een groot feest! Hij heeft

het dier aan alle kanten gekust. Hij huldte bijna van geluk.

Tegen hoeveel wereldkampioenen heeft u gespeeld?

'Laat eens zien. Tegen Lasker, Capablanca, Aljechin, Botwinnik en Smislov. Van Lasker heb ik eenmaal gewonnen, maar hij nooit van mij. Van Capablanca heb ik één keer gewonnen en één keer verloren. In een serieuze partij heb ik nooit van Aljechin kunnen winnen, wel eenmaal verloren. Van Smislov heb ik vaak gewonnen. Botwinnik heb ik tweemaal verslagen, maar toch heb ik een negatieve score tegen hem.'

Uw beroemdste partij was uw overwinning op Capablanca.

'Ja, maar misschien niet mijn beste partij. Mijn overwinningen op Botwinnik en Bondarevski hebben toch meer voor me betekend, omdat het positionele partijen waren waarin de tegenstander — ogenschijnlijk zonder een fout maakt te hebben — van het bord werd geschoven. Van Capablanca kon ik zo fraai winnen, omdat hij een duidelijke fout maakte.

Capablanca feliciteerde mij volkomen correct. Maar opnieuw: hij glimlachte en liep zonder te analyseren weg. Weer op weg naar een rendez-vous! Eigenlijk heb ik aan Capablanca mijn eerste vrouw te danken. We speelden in 1934 op het grote internationale toernooi van Moskou. Elke dag zat op de eerste rij een bijzonder mooie vrouw met grote ogen, die alleen maar aandacht had voor Capablanca. Dat zat me dwars. Ik heb tegen de arbiter gezegd: "Als u mij niet met die vrouw in contact brengt, loop ik weg uit het toernooi." Dat is gebeurd en ik ben met haar getrouwd.

Als Aljechin en Capablanca met elkaar speelden, hing er altijd een enorme spanning in de toernooizaal. Dat was ook het geval als Lasker en Capablanca elkaar troffen, maar toch anders. Lasker en Capablanca speelden na afloop samen bridge. Lasker was een groot man. Zijn enorme speelkracht wordt vaak onderschat.

Mijns inziens is hij een van de zeven genieën die het schaakspel heeft voortgebracht: Lasker, Capablanca en Aljechin voor de oorlog; Tal, Fischer, Karpov en Kasparov na de oorlog. Botwinnik is veel minder geniaal, maar hij is een echt wilsmens. Hij studeerde ongelooflijk hard en efficiënt, een muur die op je afkwam.'

Volgens Gligoric gedroeg Botwinnik zich nog al eens onaangenaam jegens zijn tegenstanders.

'Ja, maar alleen tijdens tweekampen. Ik ben secondant van Smislov geweest tijdens zijn match met Botwinnik. Botwinnik had de neiging moeilijkheden te maken over allerlei kleinigheden. Hij creëerde een onaangename stemming. Dat had hij nodig om zijn tegenstander te kunnen haten. Anders kon hij niet spelen. Maar dat was over zodra de match was afgelopen.

Aan de andere kant was Botwinnik ook een zeer correcte speler. In de match met Smislov werd op een keer een partij afgebroken. Flohr vond thuis de winst-

zet en belde Botwinnik op. Maar Botwinnik wilde er niet van horen. Hij zei: "Salo, als mijn secondant Goldberg en ik die zet zelf niet vinden, dan hebben we er geen recht op. Je mag me die zet niet vertellen." Dat is toch iets ongehoorlijks, dat zou tegenwoordig niet meer voorkomen.'

Heeft de Tweede Wereldoorlog een einde aan uw ambities gemaakt? U stond toen op het hoogtepunt van uw kunnen. 'Ja, maar men moet ook objectief zijn. Botwinnik, Keres en Smislov waren sterker.'

U heeft zich vlak voor de oorlog tot Rus laten naturaliseren. Heeft u daar nooit spijt van gehad?

'Voor ik die vraag beantwoord, zal ik u eerst een anekdote vertellen. Zoals u weet, heeft Flohr als Tsjech in diezelfde tijd ook het Russisch staatsburgerschap aangevraagd. Hij zat in een hotel in Tiflis, toen hij te horen kreeg dat zijn aanvraag was gehonoreerd. Flohr was ontzettend blij. Maar twee minuten later ging de telefoon. Of hij onmiddellijk zijn kamer wilde verlaten, want er waren een paar westerse toeristen aangekomen! Of hij even plaats wilde maken, ha ha ha.

Mijn geval kwam met dat van Flohr overeen. Ik leidde een vrij en avontuurlijk bestaan. Dat was toen grotendeels afgelopen. Het waren jaren van isolement. Maar wat moest ik doen? Ik was met een Russische vrouw getrouwd. Het zou moeilijkheden geven als we bij elkaar wilden blijven. Er is ons duidelijk gemaakt dat het voor ons aanzienlijk gunstiger zou zijn als ik Russisch staatsburger werd. Bovendien hadden schakers in de Sovjetunie een positie die met geen enkel ander land te vergelijken was. En vergeet u tenslotte niet dat de Duitsers op het punt stonden Oost-Europa binnen te vallen. Dat was voor ons Joden geen prettig perspectief. Welk lot had mij kunnen treffen? Mijn zuster is door de Duitsers levend begraven, alleen omdat er in haar paspoort stond: *Hongaarse, joods.*

Enorme schok

U heeft Krienko goed gekend, rechter-commissaris en een van de ergste stalinisten, totdat hij zelf in 1937 het nek-schot kreeg.

'Maar in die tijd wist ik absoluut niet wat zich in de Sovjetunie allemaal afspeelde. Ik heb Krienko leren kennen als een bijzondere man, die het schaken een heel warm hart toedroeg. Hij heeft de schitterendste toernooien georganiseerd, waar elke dag duizenden toeschouwers op afkwamen. Hij heeft me geholpen bij het verkrijgen van mijn staatsburgerschap. Hij heeft zich helemaal voor me ingezet. In 1937 kwam Stahlberg me vertellen dat Krienko was gearresteerd. Dat was een enorme schok voor me. Daarna heb ik hem nog één keer gezien, totdat hij - zoals dat heette - "uit het openbare leven" was verdwenen. Wat kon ik doen? Als schaker accepteerde je de privileges en was je verder politiek niet geïnteresseerd.'

Maar heeft u als Hongaar nooit moeilijkheden in de Sovjetunie gehad?

'In 1940 werd ik kampioen van de Sov-

jetunie, ongetwijfeld het zwaarste toernooi dat in die tijd werd gehouden. Ik was al grootmeester, ik had al veel toernooien gewonnen. Men had gezegd: als je derde wordt, krijg je ook de *Russische* grootmeestertitel. Dat was toen in de Sovjetunie het hoogst bereikbare. Maar men gaf mij die titel niet. In heb toen Snegov gebeld, de voorzitter van het Sportcomité. Hij zei: "Wat denkt u eigenlijk wel? Stel u eens voor dat er uit Engeland een of andere professor komt, denkt u dan werkelijk dat hij in ons land zo maar de titel van ingenieur zou krijgen?" Toen heb ik een brief aan Molotov geschreven en u kunt het geloven of niet, maar alles is daarna in orde gekomen.

Iets soortgelijks gebeurde aan het einde van de oorlog. Wij waren geëvacueerd, maar toen de Duitsers op de terugtocht waren, wilden we ons huis in Moskou weer betrekken. Ik ging naar de politie voor een verblijfsvergunning. Maar mijn pas werd met een achteloos gebaar weggegooid en ik kreeg toegesnauwd: "Afgewezen!" Omdat er in mijn pas *Hongaar* stond.

Opnieuw heb ik een brief geschreven, dit keer aan Beria. "Kameraad Lavrenti Pavlovitsj," heb ik geschreven, "kunt u er niet voor zorgen dat ik mijn woning terugkrijg?" Kort daarna belde Beria persoonlijk op. Het angstzweet brak me uit, maar hij had alles in orde gemaakt. Eenzegen voor mij, maar een verschrikking voor de mensheid, deze Beria. Ha ha! Zelf had hij een woning met zestig kamers. Slaapkamers, badkamers, alles. Het gebeurde wel dat hij zich in zijn auto rond liet rijden, tot hij op straat een mooie vrouw zag. En dan zei hij: "Deze vrouw moet vanavond bij me worden gebracht." Ik ken een vrouw, wie dat is overkomen.

Het was een zwaar leven, maar dat gold voor iedereen die geen volledige Rus was. Neem Keres. Hij kwam uit Estland, maar tijdens de oorlog had hij in Duitsland met Aljehin gespeeld. Had hij dat niet moeten doen? Hij was geen fascist, hij moest toch leven en schaken was nu eenmaal zijn beroep. Dat is hem na de oorlog bijzonder kwalijk genomen. Ik weet nog dat ik met Flohr een bezoek bracht aan de schaakclub van Tallinn. En daar stond Keres. Hij was gedegradeerd tot loopjongen. Hij moest de lampen poetsen, de vaat wassen en de wc's schoonmaken. Dat was een schande. Keres was op dat moment bijna wereldkampioen. Flohr en ik hebben toen weer een brief aan het Sportcomité geschreven. Vrij gauw daarna mocht Keres weer spelen.

Het stalinisme is verschrikkelijk geweest. Weet u, veel van onze vrienden hebben zich erover verbaasd dat Flohr en ik in leven zijn gebleven. Wellicht was het omdat we als schakers internationaal bekend waren. Maar Petrov, de grootmeester uit Litouwen, hebben ze weggehaald en in een strafkamp vermoord. Zomaar om niets, terwijl hij niets gedaan had. Dat is voor een gewone sterveling niet te begrijpen.

Het vernederende was dat je in die tijd altijd moest oppassen wat je zei. Eén op de vijf mensen was een KGB'er. Het was een verklikkersmaatschappij. Ik

zal u daarvan een heel schrijnend voorbeeld geven. Luistert u! Er was een chef-redacteur van het blad *Schachmaty USSR*. Nee, ik zeg u niet hoe hij heet. (Het was Joedovitsj - MP.) Op een avond na een feestje kwam hij thuis. Er stonden twee mensen voor zijn deur, die hem hun papieren lieten zien. Of hij maar in de auto wilde stappen. Hij werd naar het gebouw van de KGB gebracht. Hij moest alles afgeven. Ook zijn lidmaatschapskaart van de partij? Ook zijn lidmaatschapskaart van de partij, want hier moet men alles afgeven.

Weet u hoe lang hij in de gevangenis heeft gezeten? Zes jaar. Om niets, omdat de tweede man op de redactie hem had aangegeven. Die wilde zijn baan. Na zes jaar komt de ongelukkige terug op de redactie. Hij loopt op de man af die hem erbij heeft gelapt, en geeft hem twee oorvigen. En zonder verder iets te zeggen, gaat hij weer achter zijn bureau zitten.'

U heeft na de oorlog weinig in het buitenland gespeeld. Hoe kwam dat?

'Dat is altijd moeilijk te zeggen. In 1950 zou ik het Poolse team trainen voor de Olympiade. Om naar Warschau te gaan had ik een bewijs van goed gedrag nodig. Er zat op het Sportcomité een vrouw, een secretaris van de Partij. Ze zei dat ze niets had ontvangen, geen bewijs van goed gedrag. Kameraad Lillienthal, u kunt niet naar Polen.

Wat had ik misdaan? Smislov en Spasski hebben toen een brief geschreven, dat ik een goed mens was. Die brief raakte weg. Later bleek alles gelogen te zijn. Ik had een broer. Die had ik uit het oog verloren, maar na de oorlog dook hij op in Engeland. Hij heeft mij vele brieven geschreven, maar ik heb er nooit een ontvangen. Men was bang dat ik, eenmaal in het buitenland, naar Engeland zou vluchten. Ten slotte kreeg ik toch mijn visum en reisde naar Warschau. Daar zeiden ze op de ambassade: "Wat doet u hier, het Poolse team is al een maand geleden afgereisd."

Kafkajaans

'Maar het dieptepunt beleefde ik toen ik in het Zweedse Saltsjöbaden het interzonale toernooi moest spelen. Ik moest overmorgen weg en werd gebeld door Postnikov, de tweede man van het Sportcomité. "Waarom," vroeg hij, "heb je nooit verteld dat je bulkyfus hebt?" Ik antwoordde: "Maar ik heb geen bulkyfus, ik heb ook nooit bulkyfus gehad." Nee, geen sprake van, zo kun je niet reizen, misschien steek je andere mensen wel aan. Ik was zo verbaasd, dit was fantastisch, op het kafkajaanse af. Postnikov zei: "Dan zult u, kameraad Lillienthal, toch eerst een doktersattest moeten overleggen."

Het was zo absurd dat ik dat eerst niet wilde, maar het werd ten slotte zo gecompliceerd dat ik naar professor Visnjenki ben gegaan, een beroemd hartspecialist. Hij heeft me formeel onderzocht en me het attest gegeven. Achteraf vermoed ik dat allerlei intriges een rol hebben gespeeld. Intriges, waarbij Russische spelers betrokken waren. Misschien was het een opzetje van Bon-

darevski of van Toloelj, maar met zekerheid weet ik dat niet.
 U kunt zich misschien voorstellen wat ik heb meegemaakt. Het communisme is een tragedie. Het communisme heeft slechts armoede gebracht, men heeft de mensen jarenlang voorgelogen - en ze hebben die leugens voor een deel ook geloofd. Toch houd ik van Rusland. Ik heb er gewerkt. Ik heb er boeken uitgegeven, ik heb er ontdekt hoe Fischer met een dameoffer van Geller had kunnen winnen. Ik houd van de mensen in

Rusland, ze zijn niet verantwoordelijk. Ik ben voor Jeltsin, maar ik sta ook achter Gorbatsjov. Hij maakt de Sovjetunie weer geloofwaardig in de wereld.'
Maar beschouwt u zichzelf als een gelukkig mens?
 'Ondanks alles zeg ik ja. Het leven is voor een Oosteuropese jood niet altijd gemakkelijk geweest. Hoewel... ik ben tien jaar Grieks-katholiek geweest. Mmm, om in Rusland naar de kerk te

kunnen gaan. Joden, christenen, dat is toch zo'n beetje hetzelfde. Ik voel me een religieus mens. Ik 'denk' vaak aan God. In de moeilijkste periode van mijn leven kwam er altijd plotseling een oplossing. Een paar jaar geleden heb ik mijn derde vrouw ontmoet, een wonder, dat ik dat na mijn vijfenzeventigste nog heb mogen meemaken. Daar geef je de mooiste schaakpartij voor.' ■

Noot van de redactie: wegens ruimteoverschot wordt de aankondiging van het toernooi in Gent, zie pagina 17, hier nog wat nader toege licht.

9 ROUND SWISS

"Two-hours" rapid chess

19.07.1991	1 R. :	21.00 h.	-	01.00 h.
20.07.1991	2 R. :	12.30 h.	-	16.30 h.
20.07.1991	3 R. :	18.30 h.	-	22.30 h.
21.07.1991	4 R. :	12.30 h.	-	16.30 h.
21.07.1991	5 R. :	18.30 h.	-	22.30 h.
22.07.1991	6 R. :	12.30 h.	-	16.30 h.
22.07.1991	7 R. :	18.30 h.	-	22.30 h.
23.07.1991	8 R. :	09.00 h.	-	13.00 h.
23.07.1991	9 R. :	15.00 h.	-	19.00 h.

PRIZE MONEY

1.	60.000 BF
2.	40.000 BF
3.	27.500 BF
4.	17.500 BF
5.	12.500 BF
6.	etc...

ELO 2099-1800

1.	10.000 BF
2.	7.000 BF
3.	4.000 BF
4.	etc...

ELO <1800

1.	6.000 BF
2.	4.000 BF
3.	2.000 BF
4.	etc...

INSCHRIJFGELD

senioren: ong. f 65,-
 junioren ong. f 40,-
 (geb. na 01.01.1971)
 aan de zaal te voldoen

KAMERS

Eénpersoonskamer + ontbijt
 (gelegen vlakbij toernooi-
 zaal, en op redelijke af-
 stand van het centrum)
 kosten: ong. f 25,-
 reserveren voor 13.7.1991

INSCHRIJVING: 15.00 - 20.00 uur.

INSCHRIJVINGSKAART - CARTE D'INSCRIPTION - ENTRY FORM - TEILNEHMESFORMULAR

OPEN INTERNATIONAL TOERNOOI

NAAM - NOM - NAME:

ADRES - ADRESSE - ADDRESS:

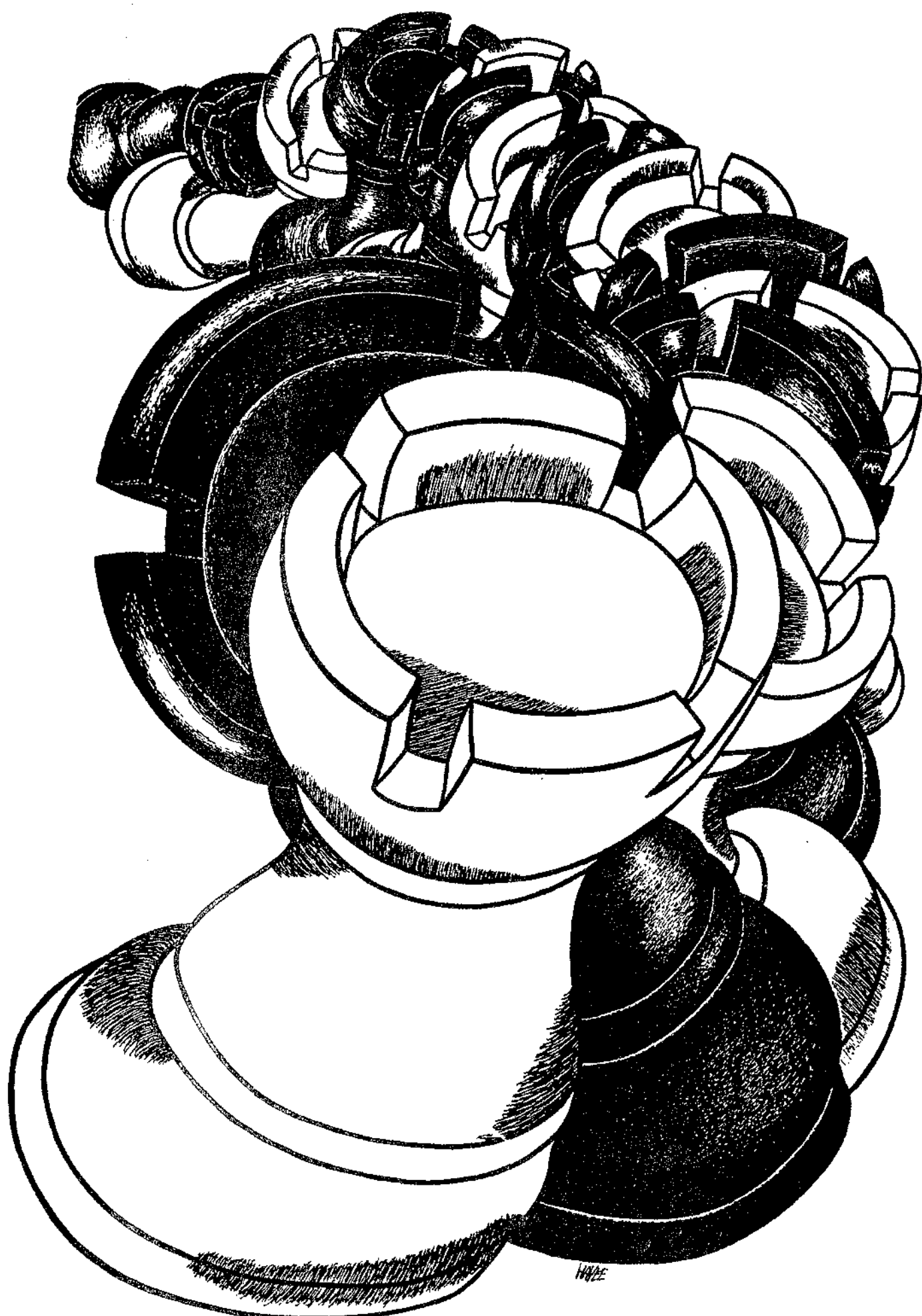
LAND - PAYS - COUNTRY:

LOGEMENT - ACCOMMODATION - ZIMMER

JA - OUI - YES

NEEN - NON - NO - NEIN

Zoals reeds gezegd, nevenstaande kaart overschrijven en sturen naar:
 Koninklijke Gentse Schaakkring Ruy Lopez
 p/a Dirk Schüttyser
 Vrijheidslaan 6
 B-9000 GENT

WDE

(Hans de Valk)